

sociaal omgangsbeleid en stappenplan gedrag

O.D.S. Het Roessink

Bijgewerkt op 8 mei 2023

1. Doel van een sociaal omgangsbeleid

Op Het Roessink willen wij zorgen voor een school waar kinderen, ouders en leerkrachten zich prettig en veilig voelen. Veiligheid is voor ieder mens een voorwaarde om zich goed te kunnen ontwikkelen. Onze visie en ons handelen is gericht op respectvol met elkaar omgaan en elkaar serieus nemen. Dit geldt voor kinderen en voor volwassenen.

In onze visie staat: *De sfeer die we creëren is ongedwongen en open, met wederzijds respect en begrip voor de omstandigheden waarin de ander verkeert. Leerlingen kunnen immers alleen groeien en zich ontwikkelen in een veilige, sfeervolle en uitdagende (leer)omgeving, waarin zij zich gewaardeerd en gerespecteerd voelen.*

Hoe bereiken we dit doel?

Op Het Roessink leren we kinderen respectvol samen te leven en te werken. We werken aan een school waar het verantwoordelijkheidsgevoel van kinderen toeneemt, waar sprake is van betrokkenheid op elkaar en waarin kinderen wordt geleerd hun conflicten op een vreedzame manier zelf op te lossen.

Hiervoor gebruiken wij het programma 'De Vreedzame School'. Aan de hand van deze methode maken we kinderen medeverantwoordelijk voor een prettige sfeer op school en omgang met elkaar. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen, stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan.

Naast de bestaande schoolregels/-afspraken, maakt elke groep, aan het begin van het schooljaar, zijn eigen groepsafspraken t.a.v. het omgaan met elkaar en het werken in de klas. We willen kinderen leren dat ze elkaar op de gemaakte regels en afspraken kunnen aanspreken.

Ondanks deze preventieve maatregelen kan het voorkomen dat kinderen of volwassenen zich niet aan de sociale omgangsregels houden. Er kan sprake zijn van pestgedrag, ongewenst gedrag of grensoverschrijdend gedrag.

Dit beleid vormt een plan van aanpak t.a.v. het voorkomen, het signaleren en het aanpakken van ongewenst gedrag. In het laatste geval kan overgegaan worden tot een time-out.

We zien time-out als een positieve techniek; een maatregel waarbij de leerling de kans krijgt om ongewenst gedrag te beëindigen waardoor ruimte is voor gewenst gedrag.

Het doel van een time-out is:

- om de leerling te laten afkoelen en te helpen zijn/haar gedrag te verbeteren;
- het creëren van rust in de eigen groep;
- het kunnen doorgaan met de les door de leerkracht.

Echter achten we het van belang dat de time-out pas wordt ingezet als andere interventies zijn geprobeerd!

2. Wat verstaan we onder ongewenst gedrag?

Pestgedrag

Bij pesten wordt iemand getreiterd en is er sprake van systematische, herhalende, kwetsende machtsuitoefening tegenover specifieke slachtoffers. De leerling die pest heeft geen positieve bedoelingen, maar wil iemand pijn doen en kwetsen. Voor het slachtoffer is dit een bedreigende situatie, omdat deze niet in staat is zichzelf te verdedigen. Het gevoel van veiligheid wordt aangetast.

Pesten is iets anders dan plagen. Bij plagen zijn kinderen aan elkaar gewaagd. Het is een spelletje dat niet altijd leuk is, maar ook niet bedreigend. Door elkaar te plagen leren kinderen om met conflicten om te gaan. Er is geen sprake van een "winnaar of verliezer" en het "slachtoffer" loopt geen (blijvende) fysieke en/of psychische schade op.

Ongewenst gedrag

Onder ongewenst gedrag verstaan wij gedrag waarbij geen rekening wordt gehouden met anderen, met gevoelens en/of spullen van anderen. We verwachten van onze kinderen, ouders en leerkrachten dat ze onenigheden of conflicten respectvol uitpraten. Brutale uitingen of het niet luisteren naar volwassenen zijn voorbeelden die vallen onder dit gedrag.

Grensoverschrijdend gedrag

Als er gebruik wordt gemaakt van geweld, zowel fysiek als verbaal, valt dit onder grensoverschrijdend gedrag.

3. Signaleren van gedrag

Pestgedrag

Vaak kunnen leerkrachten en ouders door middel van observeren signalen van pestgedrag opvangen. Hieronder staan een aantal signalen die zouden kunnen voorkomen.

Verskillende signalen bij de leerling die gepest wordt:

- Het kind heeft blauwe plekken, schrammen, gescheurde kleren, beschadigde boeken, verliest vaak spullen. Het kind maakt zich het liefst onzichtbaar. Het is vaak verdrietig of neerslachtig, heeft stemmingswisselingen met driftbuien. Een kind kan ook onhandelbaar, agressief en overspannen reageren.
 - Het kind staat dikwijls alleen op het speelplein; er komen geen vriendjes thuis en het wordt niet uitgenodigd.
 - Het kind zoekt het veilige gezelschap van de leerkracht.
 - Het kind wordt als laatste gekozen.
 - De schoolresultaten worden slechter.
- Het kind is vaak afwezig, letterlijk en figuurlijk. Het vlucht weg in de fantasie en zoekt redenen om niet naar school te hoeven.

Verskillende signalen bij de leerling die pest:

- Het kind heeft blauwe plekken, schrammen of gescheurde kleren.
- Zijn/haar vriendjes zijn volgzame meelopers.
- Het kind vindt het moeilijk om samen te spelen of samen te werken, omdat het altijd de baas wil zijn.
- Zijn/haar vriendjes zijn gelijkgezinden. Ze spreken vaak negatief of kleinerend over bepaalde kinderen. Wie niet bij de groep hoort is een zwakkeling of zelfs een vijand.
- Het kind is regelmatig brutaal tegenover een zwakkere. Dit kan ook een ouder zijn.
- Het kind kan zich moeilijk inleven in de gevoelens van anderen en heeft weinig of geen schuldgevoelens.
- Het kind kan moeilijk grenzen aanvaarden en verdraagt geen kritiek.
- Het kind kan zich thuis anders gedragen dan op school en andersom.

Ongewenst gedrag

Dit gedrag kunnen we signaleren door te observeren; Hoe gaan kinderen met elkaar om? Hoe gebruiken ze van spullen van school en anderen? Welk gedrag laat een kind zien naar volwassenen toe?

Voorbeelden van signalen:

- Het niet accepteren van aanwijzingen van volwassenen.
- Op een negatieve manier in discussie gaan.
- Brutale antwoorden geven.
- Niet luisteren naar ideeën of inbreng van andere kinderen.
- Niet opruimen van gemeenschappelijke spullen.
- Niet netjes omgaan met de materialen.

Grensoverschrijdend gedrag

Wij keuren grensoverschrijdend gedrag altijd af.

Voorbeelden van dit gedrag zijn:

- Alle vormen van fysiek geweld.
- Alle vormen van verbaal geweld, te denken valt aan grove scheldwoorden die kwetsend zijn voor anderen.
- Alle vormen van geweld waarbij de veiligheid van de leerling zelf, de medeleerlingen en/of de leerkracht in het gedrang komt.

Instrumenten om bovengenoemd gedrag waar te nemen:

- Vanuit (tijdens) de lessen van 'De Vreedzame School' observeert een leerkracht of er sprake is van gedrag dat kan wijzen op pesten, ongewenst en/of ongewenst gedrag.
- Algemene observatie: waarnemen vanuit de dagelijkse gang van zaken in en om de school.
- Tijdens gesprekken met kinderen en/of ouders/verzorgers
- Vanaf groep 6 vullen leerlingen jaarlijks anoniem een enquête in m.b.t. sociale veiligheid. De uitslag van de enquête wordt besproken met de interne contactpersoon, het team, de medezeggenschapsraad en leerlingenraad. Van daaruit wordt, indien nodig, een actieplan gemaakt.

4. De aanpak van ongewenst gedrag

Algemeen

Wij schenken aandacht aan sociale competenties en vaardigheden. Wij gebruiken hier het programma 'De Vreedzame School' voor. De Vreedzame School beschouwt de klas en de school als een leefgemeenschap, waarin kinderen zich gehoord en gezien voelen, een stem krijgen, en waarin kinderen leren om samen beslissingen te nemen en conflicten op te lossen. Kinderen voelen zich verantwoordelijk voor elkaar en voor de gemeenschap, en staan open voor de verschillen tussen mensen.

Kinderen leren o.a.:

- Vertrouwen te krijgen in zichzelf
- Zicht te krijgen op wat de omgeving van hen vraagt en daar een eigen weg in te vinden
- Samen te werken met andere kinderen
- Dat ieder kind anders is.

De aanpak van pestgedrag

Ondanks deze preventieve aanpak kan het toch voorkomen dat pesten de kop opsteekt. Wanneer dat gebeurt hanteren wij een directe aanpak: de vijfsporenaanpak.

- 1. Steun bieden aan het kind dat gepest wordt.*
- 2. Steun bieden aan de leerling die pest.*
- 3. De zwijgende middengroep betrekken bij de oplossing van het pestprobleem.*
- 4. De ouders/verzorgers steunen.*
- 5. De leerkrachten steunen bij de aanpak van het pestprobleem.*

Inzet van het team

Het team stelt zich ten doel de school een veilige plek te laten zijn. Dit doet zij door duidelijk stelling te nemen tegen pesten, ongewenst gedrag en grensoverschrijdend gedrag. Ieder leerkracht heeft een signalerende functie. Wanneer de leerkracht mingedrag signaleert is hij/zij verantwoordelijk voor het aanspreken van de betrokkenen en het informeren van de ouders.

De zorgstructuur van de school is zo ingericht dat de IB'er regelmatig overleg heeft met de leerkracht over de klas en over individuele leerlingen. Bij problemen ondersteunt de IB'er en evt. gedragsspecialist in het zoeken naar een oplossing.

Blijkt dat deze (interne) hulp niet toereikend is, dan kunnen er extra (externe) sociale vaardigheidstrainingen als 'rots en water', 'sterker in de klas' en de hulp van het samenwerkingsverband ingezet worden.

Welke stappen nemen wij binnen school?

Bij elke vorm van ongewenst gedrag is het van groot belang dat wij als leerkracht binnen school proberen te achterhalen wat de oorzaak is van het vertoonde gedrag en hoe het gedrag een volgende keer voorkomen kan worden.

De leerkracht vraagt zichzelf af; 'Wat ga ik, het kind, de klas doen waardoor de leerling de behoefte niet meer heeft over de muur te gaan?

Stappen die een leerkracht kan zetten zijn:

- in gesprek gaan met de leerling
- ‘sparren’/hart luchten bij een duo collega, ib'ers of gedragsspecialist
- in gesprek gaan met leerling en ouders
- plan maken ter voorkoming van het ongewenste gedrag
- Hoe gaan we verder? Wat heeft het kind / de leerkracht nodig? Wat is helpend om het gedrag te voorkomen?
- tussentijds evalueren (ook als het plan wel werkt!)
- adviezen vragen aan duo collega, ib'ers en/of gedragsspecialist
- zorgen dat de driehoek 'school-ouder-kind' stevig in tact blijft;

Wat kunnen ouders doen?

Ouders hebben een belangrijke taak in het bewaken en bewaren van de veiligheid van kinderen op school. Het is belangrijk dat de ouders hun kinderen vertellen over de gevolgen van hun gedrag en hun kinderen wijzen op hun verantwoordelijkheden.

Als een ouder merkt dat zijn/haar kind zich niet veilig voelt, is het van belang om samen met de leerkracht van het kind te kijken welke mogelijkheden er voorhanden zijn.

Wanneer een kind of ouder dit liever niet doet met de eigen leerkracht, dan kunnen ze er voor kiezen om dit met de interne vertrouwenspersoon te bespreken. Naast het luisteren kan de vertrouwenspersoon, samen met het kind en/of de ouders, bepalen wat er moet gebeuren.

School en ouders kunnen er zo samen voor zorgen dat de school een veilige school blijft. Een plek waar ieder kind zich veilig kan ontwikkelen.

5. Stappenplan bij ongewenst gedrag

Als een leerling (herhaaldelijk) ongewenst gedrag laat zien, geen rekening houdt met anderen, de gevoelens van anderen of de spullen van anderen en zich dus niet houdt aan de gemaakte afspraken, wordt overgegaan tot een aanpak volgens onderstaande stappen. Deze stappen zijn bekend bij de kinderen. In iedere groep is dit met de leerlingen besproken.

Fase 1: preventieve maatregelen.

Stap 1: De leerkracht beoordeelt de situatie en vraagt zich eerst af of zijn verwachtingen wel zijn afgestemd op de mogelijkheden van de leerling. Waar nodig kan de leraar zijn verwachtingen eerst aanpassen aan wat haalbaar is voor het kind. Dit kan uiteraard in samenspraak met de interne begeleider.

Stap 2: De leerkracht gaat door met de les en richt zich op leerlingen die wel het gewenste gedrag vertonen.

Stap 3: Mocht de leerling zijn gedrag niet hebben aangepast, dan wordt hij door de leerkracht aangesproken op een respectvolle, zachte maar duidelijke toon. Hierbij wordt het gedrag met een duidelijke 'ik-boodschap' benoemd. Tevens benoemd de leerkracht het gewenste gedrag.

Stap 4: Mocht de leerling nog niet het gewenste gedrag vertonen dan herhaalt de leerkracht zijn korte uitleg als in stap 3, geeft voor zover nodig nog extra aanwijzingen hoe de leerling zijn probleem kan oplossen en legt vervolgens de verantwoordelijkheid bij de leerling: *"Zorg dat het goed komt."* Ook nu geldt: minimaal contact en vermijd strijd.

Fase 2: de time-in 'op het muurtje' (eigen klas)

Stap 5: Blijft de leerling het ongewenste gedrag vertonen en kan het niet veranderen ondanks de aanwijzingen die gegeven zijn door de leerkracht, dan kan de leerling door eigen inzicht van de leerkracht:

- afgeschermd van de factoren die het probleem gedrag oproepen of versterken;
- op een andere plek in het lokaal gezet worden en mag niet meer actief deelnemen;
- visueel gescheiden worden van de groep en mag niet meer actief deelnemen.

Daarbij wordt heel kort, neutraal en zakelijk uitgelegd wat de reden is van de time-in. De time-timer wordt hierbij ook ingesteld op 10-15 minuten.

Fase 3: de time-out 'over het muurtje' (uit de klas)

Stap 6: De leerkracht brengt de leerling naar de vaste time-out plek (zie onderstaande tabel voor de verdeling) bij een collega. Deze houdt zich zoveel mogelijk afzijdig. De tijd van een time-out wordt aangegeven m.b.v. een time-timer. De tijd is 10-15 minuten, situatie afhankelijk. De tijd wordt vooraf aan collega en leerling aangegeven.

De leerling koelt af en maakt zo mogelijk het time-out/nadenk formulier, waarop hij schrijft welke situatie zich voordeed en welk gedrag hij gaat laten zien als hij weer in de klas komt.

Ook kan er gekozen worden voor werk afmaken.

Stap 7: De leerling wordt opgehaald door de leerkracht waarna (indien mogelijk) een gesprek plaatsvindt. In dit gesprek wordt de aanleiding van het gedrag besproken, hoe het in het vervolg voorkomen kan worden én welk gedrag er verwacht wordt. Tevens wordt de verwachting uitgesproken dat het de leerling gaat lukken. Mocht de leerling nog niet voldoende afgekoeld zijn om het gesprek aan te gaan, dan wordt de time-out verlengd met 5-15 minuten.

Stap 8: De leerkracht maakt een notitie in ParnasSys en licht ouders na schooltijd in.

De leerling haalt zijn werk op een ander tijdstip in.

De leerkracht schat per situatie in wat effectief is en heeft de keus om bovenstaande procedure te volgen of brengt de leerling naar een plek in de buurt van de klas of een plek in de klas voor een time out periode. Na de time out periode bespreekt de leerkracht het gedrag met de leerling.

Bij welk gedrag zetten we direct een time-out in?

Als de veiligheid van de leerling zelf, de medeleerlingen of de leerkracht in het geding is, wordt de time-out direct ingezet en wordt de betreffende leerling naar de directie, ib-er, gedragsspecialist of ambulante leerkracht gebracht.

Bij ernstig min gedrag kan het ook voorkomen dat de ouders direct worden gebeld om hun kind op te halen.

Wat te doen bij herhaling?

1. Wanneer er op één dag twee keer tot een time-out wordt overgegaan moeten we bij de derde keer concluderen dat het de leerling deze dag niet meer gaat lukken om in de klas te zijn. We gaan over tot een time-out bij directie, ib-er, gedragsspecialist of ambulante leerkracht, waarbij de leerling het werk van de dag meekrijgt en moet zorgen dat het (al dan niet op school) afkomt. Na schooltijd, op dezelfde dag, wordt een gesprek aangegaan met ouders.
2. Interventies, TO etc.
3. Bestuur, schorsing

Verdeling time-out plekken:

Iedere leerkracht zorgt voor een time-out plek in de klas (tafel, stoel, time-timer en vanaf groep 5 time-out formulieren).

betreffende groep	gaat naar..	bij afwezigheid naar..
0 – 1	groep 1-2 a	
1 – 2 a	groep 1-2 b	
1 – 2 b	groep 0-1	
3	groep 5	
3 – 5	groep 4	
4	groep 7	
6	groep 8	
7	groep 3-5	
8	groep 6	

(per schooljaar invullen)

Ongewenst gedrag tijdens de pauzes:

Ook tijdens het buitenspelen kunnen zich situaties voordoen, waarin het kinderen niet lukt om zich te houden aan de gemaakte afspraken.

Mocht dit voorkomen, dan wordt de leerling naar binnen gestuurd door leerkracht of TSO medewerker.
De leerling blijft de rest van de pauze binnen.
Tevens blijft de leerling de eerstvolgende dag in dezelfde pauze binnen.

STAPPENPLAN 'TIME-OUT; OVER HET MUURTJE' BIJ ONGEWENST GEDRAG

In dit stappenplan wordt aan jou uitgelegd wat de leerkracht doet als jij je niet aan de gemaakte afspraken houdt.

Stap 1:

De leerkracht vertelt jou kort welk gedrag hij/zij van jou verwacht.

Stap 2:

De leerkracht vertelt je nog een keer welk gedrag hij /zij van jou wil zien.
De leerkracht geeft aanwijzingen en je denkt zelf mee hoe je je gedrag gaat aanpassen. Je zorgt ervoor dat het goed komt.

Stap 3:

Is je gedrag niet aangepast? Je krijgt een time-in. Je staat dus 'op het muurtje'. Je hebt nog de kans om ervoor te zorgen dat jouw gedrag positief verandert.

Stap 4:

Lukt het je niet om op de time-in plek je gedrag aan te passen dan krijg je een time-out. Je bent dan 'over het muurtje'.
De leerkracht bepaalt hoe lang je in groep __ moet zitten.
Je wordt gebracht en gehaald door je leerkracht en je ouders worden ingelicht.

Zonder stappen op de time-out ('over het muurtje'):

Breng je met jouw gedrag jezelf of een ander in gevaar dan word je direct op de time-outplek gezet of ga je gelijk naar de directrice, intern begeleider of een andere leerkracht. Bij ernstig min gedrag kan het ook voorkomen dat je ouders gebeld worden en dat jij wordt opgehaald.

Wat verstaan we onder gewenst gedrag:

Onder gewenst gedrag verstaan we dat jij je houdt aan de regels en de afspraken die binnen de school en binnen je eigen groep hebben afgesproken. Dit zijn de regels en afspraken die we tijdens de lessen van De Vreedzame School hebben gemaakt.

STAPPENPLAN 'TIME-OUT; OVER HET MUURTJE' BIJ ONGEWENST GEDRAG

In dit stappenplan wordt aan u als ouder/verzorger uitgelegd wat de leerkracht doet als uw kind zich niet aan de gemaakte afspraken houdt.

Stap 1:

Uw kind is door de leerkracht aangesproken op zijn/haar gedrag en heeft uw kind de mogelijkheid geboden om dit gedrag aan te passen. Het is uw kind niet gelukt om het ongewenste gedrag om te zetten naar positief gedrag. Uw kind heeft hierdoor een time-out gekregen, omdat het 'over het muurtje' is gegaan.

U wordt na schooltijd ingelicht door de leerkracht.

Stap 2:

Uw kind is meerdere keren per dag/week 'over het muurtje' gegaan en heeft daarvoor de consequentie moeten dragen door op een time-out (buiten de klas) te zitten.

Omdat het gedrag van uw kind herhaaldelijk ongewenst is en het uw kind niet lukt om dit om te zetten naar positief gedrag, bellen wij u op met de vraag om uw kind voor de rest van de dag mee te nemen naar huis.

Op dezelfde dag wordt u, na schooltijd, met uw kind op school verwacht voor een gesprek met de leerkracht.

Stap 3:

Uw kind heeft de veiligheid van zichzelf, andere leerlingen en/of leerkracht in gevaar gebracht. U wordt gebeld met de vraag om uw kind voor de rest van de dag mee te nemen naar huis.

Op dezelfde dag wordt u, na schooltijd, met uw kind op school verwacht voor een gesprek met de leerkracht.

Stap 4:

Het lukt uw kind niet om, na alle interventies, hulp, inzet van binnen- en buitenaf een vooruitgang te boeken met het tonen van positief gedrag. We gaan met u in gesprek, samen met externen en het bestuur voor een passende oplossing voor uw kind, de groep en de leerkracht.

6. Klachten

Overal waar gewerkt wordt, zijn wel eens misverstanden en worden af en toe fouten gemaakt. Zit u iets dwars, heeft u het gevoel dat iets niet helemaal goed loopt of heeft u een klacht, dan kunt u dit altijd aan de school melden.

Als het betrekking heeft op een voorval in de klas richt u zich in de eerste plaats tot de groepsleerkracht. In de meeste gevallen leidt dit gesprek tot de gewenste oplossing. Zo niet, dan kunt u zich tot de schoolleiding en/of interne contactpersoon richten.

Als u een klacht heeft die betrekking heeft op de dagelijkse gang van zaken in de klas, dan kunt u terecht bij:

- groepsleerkracht
- directie

De school heeft een apart contactpersoon voor klachten met betrekking tot:

- seksuele intimidatie
- agressie/geweld
- pesten
- discriminatie/racisme

De taak van de contactpersoon is het verzorgen van de eerste opvang bij de hierboven genoemde klachten. De contactpersoon zal samen met u en/of uw kind naar een passende oplossing zoeken.

Ons contactpersoon is:

Bianca Liefink-Veldhuizen, leerkracht van groep 8.

Zij is aanwezig van ma t/m vrij en te bereiken op telefoon nummer 0570 – 652 731 of via de mail b.veldhuizen@zinderonderwijs.nl

Heeft u het gevoel dat er binnen de school niet een passende oplossing gevonden kan worden, dan kunt u zich richten tot de externe vertrouwenspersonen:

dhr. Marc Bosch en/of mevr. Yvonne Kamsma
Postbus 10257, 7301 GG Apeldoorn
Telefoon: 088 - 0931000

N.B. Leerkrachten, ouders/verzorgers, kinderen, de MR, OR en overige medewerkers onderschrijven gezamenlijk dit protocol.